

Armastatud müüdid seksiäris

Kristiina Luht vaidleb vastu Eestis levinud suhtumisele, et prostituudiks hakkamine on naise vaba valik ja et sekstöö on nagu iga teine töö.

Kristiina Luht

Diskussioon seksuaalteenuste reklaami- ja ostukeelu teemal näitab, et inimõiguste mõistmise vallas on Eestis palju arenguruumi. Prostitutsioon rikub täielikult inimõigusi, aga kahjuks leidub sellele tööle tuhandeid vastuväitjaid.

Prostitutsiooni pooldajate kõige põhilisem väide on: “See on alati olnud, ja jääb alati olema”.

Tegemist on argumendiga, mis peegeldab naiste halvemat staatust ühiskonnas. See on müüt, mis on kasulik kupeldajatele, kes saavad enamiku seksiäri kasumist. Prostitutsioon kultiveerib ja õigustab halvustavat suhtumist naistesse, naiste tööd hinnatakse vähem, levinud on naistevastane vägivald. Kas see kõik peab jääma, sest on alati olnud? Prostitutsioon on üks võimusuhte näitajaid.

Valikuvabadus ja vaba tahe

Levinud on usk vabasse tahtesse, mille kohaselt töötab naine prostituudina vabatahtlikult, on iseseisvalt selle otsuse langetanud ning soovib just sellise tööga leiba teenida. Ometi on vaba tahe suhteline mõiste ning seotud naiste majanduslike, sotsiaalsete, kultuuriliste ja poliitiliste võimalustega antud ühiskonnas. Ebavõrdsus piirab tõsiselt valikuvabadust. Värske ametliku statistika järgi elab 35% eesti lastest allpool elatusmiinimumi. Kui mõni nende emadest püüaks vaesusest välja rabeleda prostituudiks hakates, kas see oleks siis tema vaba tahe?

Eksisteerib suhtumine, et sekstöö on nagu iga teine töö. Ent prostitutsiooni ei tohiks nimetada elukutseks, sest ligikaudu 75% prostituutidest on lapsena ära kasutatud ja/või kaasatud seksiärisse alaealisena.

Ei ole võimalik leida teist tööd, mis põhjustaks tegijale selliseid kannatusi. Viies riigis läbi viidud uuringutes selgus, et 86% prostituutidest on langenud klientide füüsilise vägivalla ohvriks, 68% on vägistatud, 8% on saanud ülitõsiseid traumasid. Oregonis läbiviidud uuringu järgi oli 27% prostituutidest kogenud suguelundite tahtlikku vigastamist, 53% on piinatud mingil muul viisil. Norras oli 73% prostituutidest kogenud füüsilist vägivalda.

Pidevalt on oht saada suguhaigusi või HI-viirust, sest paljud mehed nõuavad kondoomita seksi. Unetus, alaline valvelolek, eraldatusetunne, häirivad mälupeegeldid ja ka südamepekslemine ning hingamisraskused on ainult mõned traumajärgse stressi tunnused, mida kogevad prostitutsiooniäris olevad naised. Kanadas tehtud uuringu järgi on prostituutide seas keskmisest 40 korda kõrgem suremus. Suur on ka enesetappude arv.

Kas see on normaalne töö, millel sellised tagajärjed, ja kui palju läheb riigile maksma nende purustatud hingede ja kehade ülalpidamine siis, kui nad “tööks” enam kõlblikud pole?

Enamasti ei seata küsimärgi alla, miks selline töö üldse eksisteerib ning miks naised seda tegema peavad. Ei mõisteta, et prostitutsiooni atraktiivsus seisneb sageli just nimelt ebainimlikkuses ja vägivallas, mida saab rakendada prostituudist naise kallal. Teatud liiki meeste nauding ja meelelahutuse tagamiseks peab grupp naisi ühiskonnas pakkuma psüühiliselt ja füüsiliselt ruineerivaid

teenuseid ning kõik teised vaatavad seda suhteliselt rahulikult pealt. Kas tõesti piisab kulunud klišeedest maailma vanima ameti, bioloogilise determinismi jms kohta õigustuseks osa inimeste halvema positsiooni loomulikkusele?

Kindlasti tuleb rääkida meestest, kes ostavad seksuaalteenuseid. Rootsis ja Norras kliente küsitlenud (mees)sotsioloogid veendusid, et prostitutsioon on meeste probleem. On mehi, kes ei julge või ei taha oma fantaasiaid partneriga jagada, neil on lihtsam raha eest nõuda, mida tahavad. On selliseid, kes arvavad, et nad muud moodi naist ei saagi liiga häbelikud, liiga vanad, puudega.

Üks grupp mehi ei suuda leppida mehe ja naise rollide muutumisega nüüdisaegses maailmas ja soovivad jätkuvalt naise üle domineerida, teise grupi moodustavad mehed, kelle seksuaalharidus tuleb pornotööstusest nende jaoks ongi seks kõigest tarbimine.

Probleemiks on ka suhtlemisoskuse puudumine, vähene seksuaalharidus koolis ja kinnistunud soorollid, mis annavad mehele ja naisele teatavad käitumismallid ette. Seksteenuste ostjad on ühelt poolt ekspluateerijad, teiselt poolt ka ise patriarhaalsete väärtuste ohvrid.

Seadusi peetakse illusiooniks

Eesti eripära on seaduste ignoreerimine. Lugeses sadu kommentaare seksuaalteenuste ostu keelule, on hämmastav tõdeda, et seadusi peetakse vaid illusiooniks. Ei tasu imestada, miks on Eestis nii palju vargusi, liiklushuligaansust, igat sorti ebaseaduslikku tegevust eestlane ei usu seadustesse ega austa seatud norme.

“Moraal peab suutma ennast ise kaitsta” on näide üldlevinud hoiakust. Kes ennast ise kaitsta ei suuda, see lükatakse ühiskonnast välja, sealhulgas moraal, eetika, inimõigused. Levinud on ka arvamus, et kui midagi ei keelata, on vabadus suurem. Kui aga kõigil on täielik vabadus, siis jäävad nõrgemad ilmselgelt alla. Meie eesmärk peaks olema siiski kõigi ühiskonnaliikmete võrd- ja inimväärne elu.